अभिगरादि स्तूयमाने सर्वं क्रियते ॥२॥ स्तूयमाने महाव्रतस्तोत्रे । महाव्रतशब्द एकः क्रत्वर्थप्रतिपादकः अपरः स्तोत्रपर्यायः ।

अतिरात्रः श्वः ॥३॥ सं° उदयनीयातिरात्रः ।

तिस्रोऽनूबन्ध्या मैत्रावरुणी वैश्वदेवी बार्हस्पत्या ॥४॥ अत्र च द्रव्याभ्यासो न कर्मबहुत्वम् अभ्यस्तरूपमेव कर्म प्रकृतावेकत्वात् ।

संवत्सरावरेषु सत्रेष्वसारस्वतेषु सहस्रदक्षिणावरेषु च ॥५॥ क्रतुषु तिस्रोऽनूबन्ध्या भवन्ति · एवं हि श्रूयते (४.५.१.११-१२)। सं° संवत्सरमवरो निकृष्टः कालो येषां तानि संवत्सरावराणि ।

अनूबन्ध्यवपाहोमान्ते दक्षिणस्यां वेदिश्रोणौ सर्वकेशश्मश्रुलोमवपनम् ॥६॥

पत्न्यश्च ॥७॥ चशब्दाद्वपनेनाभिसम्बध्यन्ते । सं° वचनात् ।

त्रैधातव्युदवसानीया सर्वत्र ॥८॥ सं°त्रग्रहणेन संवत्सरावराणि सत्राणि असारस्वतानि सहस्रदक्षिणावराश्च क्रतवो गृह्यन्ते · तुल्यं हि ब्राह्मणमत्रानूबन्ध्याविधायकं त्रैधातवीविधायकं च । सं° यत्र-यत्र तिस्रोऽनूबन्ध्यास्तत्र सर्वत्र त्रै°या भवति तुल्यश्रुतित्वात् अथो यः सहस्रं°स्यात् अथो ये दीर्घ° (४.५.१.११-१२) ।

अवभृथादुदेत्य ज्योतिष्टोमोऽग्निष्टोमः पृष्ठशमनीयः सहस्रदक्षिणो वा ॥९॥ अवभृथग्रहणं समाप्त्युपलक्षणार्थम् । ननु चाग्निष्टोम एव भवति संस्थान्तरस्यानुक्तत्वात् अतो व्यर्थमग्निष्टोमग्रहणम् उच्यते गुणकामानां प्रवृत्तिज्ञापनार्थमित्यदोषः । पृष्ठ°य इति संज्ञा · स सह°णो वा प्राकृतदक्षिणो वा ।

एकाहमेके ॥११॥ सं° भूरादीनां मध्ये ये कंचिदेकाहं पृष्ठ°यं कुर्वन्ति ।

सत्राङ्गं प्रकरणात् ॥१२॥ स च पृष्ठशमनीयः सत्रस्याङ्गं भवति · तद्धि प्रकृत्य श्रूयते अवभृ°नीय इति (९) । सं° सत्रं प्रकृत्य विहितत्वात् ।

फलाश्रुतेश्च ॥१३॥ न चात्र फलं श्रूयते · तस्मादपि सत्राङ्गम् । सं° फलवत्संनिधावफलं तदङ्गमिति न्यायात् ।

न फलं न्यायात् ॥१४॥ नैतदेवम् सत्राङ्गमिति · न्यायेन फलमत्र परिकल्प्यते । सं° फलं न्यायादपि क्लृप्तमेव वाच्यफलेषु स्वर्गः सामर्थ्यात् (१.१०.१०)।

कालप्राधान्याच्च ॥१५॥ अपि चास्य कालप्रधानः शब्दः सत्राद्उदवसायेति ।